

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

Any 2.^{on}

Tortosa, 5 Agost de 1900

Núm. 36

COLLABORACIÓ DE «LA VEU DE TORTOSA»

FUTESES GRAMATICALS

II

Lo principi boy axiomàtic en matèries gramaticals de la nostra estimada llengua, que formulavam en l'article anterior dihent que casi sempre la assimilació de ses formes d'expressió a les de la castellana solia equivaldre a amputar y escapsar la de casa y a dissimularla del geni de la llatina y de les demás romanes ses filles, se trova ben palesament confirmat a cada nova qüestió en que un hom se para: y tindria d'esser l'esperó més punxós que 'ns atíás a espolçarnos la dominació castellana en lo terror de l'art de ben escriure.

L'altre dia pretenguérem aplicar-lo aquell principi al ús del *llur*, *llurs*; avuy farem veure que també s'cumpleix en la formació dels plurals femenins.

Los noms substantius y adjectius femenins en la llengua llatina pertanyen en llur gran part a la primera de les cinch conjugacions que solen estudiarshi. Axis *epistola*, *rosa*, *musa*, *bona*, *bella*, *casta*. Va per dit, donchs, que 'l caràcter distintiu llur es la terminació del singular en *á* y del plural en *ae*: *epistolæ*, *rosæ*, etc.

Donchs bé; al passar al català aquestos noms han conservat del llatí lo genre, qu' es també femení; la final en *á* pera 'l singular (*lacryma*, *vita*, *advocata* etc. y 'ls citats, que com molts d'altres han quedat edéntichs) y la final en *æ* ó sia en *é* qu' axis sona, pera 'l plural. Però com aquesta *é* es átona, es a dir, no hi carrega l'accent, y les *é* átones en la pronúncia de molts catalans se confonen ab la *á* en un só intermedi fosch (per exemple en *carretera rancellera* igual sona la *á* de les síl·labes primera y quarta que la *é* de la segona, cap d'elles portan accent), es clar que s'haurían confós los dos números, puig s'haguera pronúnciat igual *epistola bona* que *epistole bone*, *rosa bella* que *rosæ belle*; *musa casta* que *muse caste*, etc. Pera

evitarho, afegim a la *é* del plural la *s* qu' es la lletra propia d'aqueix número, ja que tots els noms l'hi adoptan, dihent *epistolæ bonæ*, *rosæ bellæ*, *musæ castæ*; y si bé en la pronúncia dels catalans aludits lo só de la *é* queda foch com ho indicat, no hi ha la més petita rahó, cap absolutament, pera no escriure 'ls esmentats plurals com s'acaba de fer y si, com solen alguns escriptors catalans, sobre tot periodistas, *epistolæ bonas*, *rosas bellas*, *musas castas*, únicament y evident per la execrable influéncia de la llengua castellana.

Y no solzament se separan los qui aixís escriuen de la poderosíssima rahó etimològica, sino també, segons s'ha dit, del geni de les llengües germanes. L'italiá, en efecte, com deixa sonar ben clara la *é* final átona, conserva 'l plural femení dels noms de la primera conjugació igual al llatí, fóra de substituir per la *é* 'l diptongo *æ*; *epistole bone*, *rose belle*, *muse caste*; y hi assimila 'ls dels noms qu' en llatí pertanyen a les demás conjugacions; *folgie*, *matre*, *speranze*; de manera que la *é* final es comuna pera 'ls plurals femenins italians.

En la llengua francesa, lo cas es igual al nostre. Quedava muda la *é* final dels plurals, com ho es la del regular *epistole*, *bone*, *rose*, *femible*, *niere*, y 'l temor de confusió qu' en catalá 'ns feu adoptar la *s*, la imposá també en aquella, que diu, per lo tant, *bonnes*, *roses*, *musés*, *mères*, *femilles* etc. igual qu' aquell.

Encara més: los plurals femenins a tall de castellá son estranys a la nostra parla en sa tradició y en la fonética de bona part de sos parladors. En la primera, perque foren ben desconeguts a Catalunya fins als temps que la insidiosa dominació castellana enlluherná als escriptors de la terra qui de bona fé cregueren en la major perfecció de la llengua forastera: totes les obres capdals de la nostra literatura classica escrites son en aquest punt ab los plurals en *es*, qual us may s'ha arribat a perdre del tot; y recordo ab fruició la infantívola alegría ab que en Bofarull l'historiayre, aclarat per aquest argument, ensenyava

en un article publicat, anys enrera per una revista catalana, un femení en *as* qu' havia casualment cassat en un document no sé si del sigle XV.

Son també estrangers a la llengua catalana aquestos plurals, perque son molts y molts els qui la parlan y 'ls pronúncian ben clarament en *es*. Cert es que no som los de la Conca de Barará, 'l Camp, lo Panadés ni casi cap dels fills de les comarques compreses en les *provincies* de Gerona ni Barcelona, que li donám el só intermitj esmentat: però sí 'ls del Urgell Segarra y Alt Priorat los riberenchs del Ebre, y 'l nucleu importantíssim de població de llengua catalana del regne de Valencia.

No té, donchs, cap fonament en la nostra parla la forma dels plurals femenins en *as* sino la voluntaria acceptació que 'n feren del castellá 'ls escriptors de la decadéncia, los primers del renaixement y 'ls d'ara que 's volen vantar d'escriure com se parla y pera 'l *gran públich* igual que si aquesta rahó valgués rés devant de les poderosíssimes qu' acabám d'exposar y que si aquest mateix públich, qui totjust al present comença a aprendre lo catalá escrit, no s'hagués d'acostumar ab la metexa facilitat a veure y usar una forma qu' altra.

Per sort bufan en eix terror vents de bona astrugança; lo més granat dels nostres escriptors usan aquesta forma, la veyém en gayre bé 'ls més ilustrats periódichs; y quan d'ací a poch imperi en tots lo bon seny, tot rihentnos a boca plena dels gamarusos qu' anys enrera feyan gracies dihent a les *é* obrint bé la boca *les lletres floralesques*, restaurarém la tradició catalana tirant la terminació en *as* al recó les importacions mortes de la dominació castellana.

Joan Poblet.

Montblanch, Agost de 1900.

Lo Catalanisme dels tortosins EN LO SIGLE XVI

(Continuació)

F. Si fan cert y se dir a V. M. que en aixó me apar a mí que portia aquesta

Iglesia conegut avantatge á totes les altres que yo he vist que no son poques perque primerament: así no pot dir la missa en lo altar major sino canonge y al servey del altar acesteixen ordinariament 10 ú 12 capellans los quals per alló tenen particular renda ab que viuen: en dia solemne diuen la missa ó lo Bisbe ó los majors en dignitat, lo Diaca y Sosdiaca han de ser també canonges y cahú posat en Dignitat, aquests acompanyen per á dir lo Evangeli y Epístola tots aquells capellans que al altar asisteixen ab lo vedell que esta devan vestit de una roba llarga de grana aforrada en les ales de setí morat portant una bella masa de argent sobre daurada alta que pareixen acompanyar un Bisbe; en les vespres al magníficat acompanyen tots aquests al Prevere que vá al altar dels majors en dignitat, ab sis canalobres de argent grans y dos encensers y vá acompanyat lo Prevere de altre canonge: en lo Cor comensen los oficis canonges en lo mostrat la Vera-Creu Dominica in Pasione, tenen mes primor y fan los cumpliments mes autoritzats y devots que en part ninguna de estos reynes, es cert es molt bon espectacle y finalment totes les ceremonies fan ab gran perfecció y especialment en celebrar les festivitats de nostra Señora tenen molt gran compliment, la qual quasi com per un agraïment se digná donar á esta Santa Iglesia (que devai de son mon y honra está fundada) una Cinta feta de la sua má, la qual per avuy tenen molt ben guardada ab gran veneració y devoció.

D. P. Que sia així.

F. Així es com hu dich.

D. P. Guardau que contan cosa molt difícil de creurer y així perillosa pera vostra reputació que les coses de admiració com sabeu vos deuen constar com diu lo Marqués de Santillana.

F. Dichos que aquesta Iglesia ho te així per cert encara per la festivitat de esta Santa Cinta te ordenat particular ofici y escrit en los Breviaris de tot lo Bispat ahont pareix llargament la historia del Miracle.

D. P. E díjala per Mercé.

F. Es llarch negoci, pero yo li mostraré ahont está en lo breviari y allí lo podré llegir á son plaer, puig es un poch lletí y també li voldria contar puig esta menester raons altre misteri de que poch menys sen maravillarà que del que es ohit, sap que es Sr. Libio? lo miracle dels Cautius.

L. O estraña cosa també y graciosa de ohir.

D. P. Sápiala yo que molt guste de ohir los miracles que Deu es servit fet per intercessió de los sants.

L. Vos, señor, per no pareixer luterá en res ni per res dieu aixó.

D. P. De tant mala y de tant bestial cosa ni eser ni pareixen diga senyor Fabio son cuento per mercé.

F. Molts anys ha que los canonges de aquesta Seu tenien dos cautius en la Pastrim, moros, y com en apuell temps lo Forn que dieu de la Canonja estava ves al Casa de la Hospitaleria estos cautius pera portar lo pá al Palau ahont se acostuma donar la racció als canonges pasaven per mitg de la Seu y de la Clastra y perque veien que la gent de aquest Poble veneraba ab gran devoció la Image de nostra Señora que está en lo altar major, també los cautius prengueren en so de ferli reverencia y ai i poch á poch inspirantlo la Divina gracia prengueren tanta devoció á da quella Image que de quiscun dia la suplicaren los dellurás del cautiveri prometentli que si allurs cases los tornave ells li emviarien dos Palis ó davant altars de or á honor y

gloria sua: seguis que pasat 14 anys apres que foren cautius una nit despertanse los dos á una se trobaren sense los ferros que solien portar en les cames, considerant y penderant ells be asó prengueren prontament pá y dos cantes de agua y ab un esquif que ya ab dos parells de rems trobaren á la vora del riu, tiraren la volta de la mar y aixis ab aquellá foren guiats ab bon salvament en Alexandria de ahont eren los dos naturals, los quals apres de arribats tenien memoria de la tan señalada mercé per medi de la sacratísima Señora rebuda, y de la oferta per ells dels dos Palis feta: en continent los feren fer com millor pugueren, y perque de asó no fosen per sos vehins descuberts no gozaren acomanarlos á mariner ningú quels portas, mas fabricaren una caixa y posaren dins aquella los dos davant altars ab un escrit que en efecte deya ab lletras arábicas, com aquells dos cautius de la Seu de Tortosa envien aquells dos Palis pera servey de Ntra. Sra. de la Seu, y puig altra major forma no tenien pera embiarlosi á ella los lliuraven y suplicaven los guiás finalment la caixa molt ben calafatada y empeguntada arribaren á la platja de Tarragona, la qual aportaren al Arquibisbe uns pescadors que ab ella encontraren, y aquella uberta y lo que en ella venia vist y la lletra lleigida remeté lo Arquibisbe lo un dels dos Palis aquí á Tortosa, y lo altre se aturá pera la sua Iglesia de Tarragona.

D. P. O que cosa tan maravillosa, yo estich molt admirat del que dieu y no per la dificultat del cas; que á nostra Señora molt facil li es de recaptar de Jesu Crist fill seu y Señor nostre aqueixes y majors gracies com cada dia les alcanza per nostre bé; mas estich com he dit admirat que permetés Deu que eixos cautius sen anasen de así aont pogueren ó en una hora ó en altre convertirse á la fée cristiana y salvar la ánima á perill que allá en sa terra la perdrien continuant en sa mala secta.

F. No señor, esperan que mes hi ya pasat apres de asó algun temps. Vingueren á saber aquests dos cautius com los dos Palis eren arribats ab la forma apuntada, y vits y considerat per ells de lo miracle tant gran, determinaren de ferse chistians y anarsen á Jerusalem á visitar la Casa Santa y allá servint á Deu feren bon afí y guañaren la corona del cel.

D. P. Ara reste ben satisfet y content de aquesta historia del succes de ella; nom resta á demanar sino com está certificats de tot aixó?

F. La principal certitud que tenim es la del mateix Palis que encara per avuy está molt guardat así en la Seu y sols lo lo posen lo dia de les reliquies, com atenintlo per reliquie, y derivant la memoria de aquest miracle de uns á altres desde que es seguí fins ara, se te per avuy en dia lo Palis per aquell mateix dels cautius; mes avant te també aquesta Iglesia una memoria figurada y escrita en un pergamí ficat en una post en la qual está escrit tot lo que yo he relatat, la qual memoria aporta de Barcelona aont havient remeses los de Tortosa moltes escriptures públiques per una urgentíssima necessitat de guerra que en aquell temps hi havia en esta terra, un home ques deia Miquel Miravet, Notari, fent ell mateix fée com á notari del que sobre asó havia vist y trobat allá en Barcelona no obstant que ya á les hores veneraven lo Palis y tenien per aquell dels cautius com ara en nostres dies lo tenim y per conclurer vull dirvos que lo que en Tarragona se aturaren ya está desfet y cas,

no ni ha memoria y lo de así está com si fos nou.

D. P. Lloada sia pera tot temps la bondad divina y ab quantes y ab quant varies formes nos mostra la omnipotencia, gracia y misericordia sua. Anem á ohir missa que ya lo sacerdot ix pera dir-la.

L. A en bon hora y puig me fareu la mercé de dinar los dos ab mi, tot lo dia tindrem de temps pera parlar.

C.

LA NOSTRA LLENGUA

Sotscrita per més de cent quaranta advocats en exercici, de Barcelona, s'ha presentat al degá del Colegi d'Advocats de dita ciutat la següent important exposició.

MOLT. ILTRE. SR:

Los infrascrits, advocats del Ilustre Colegi d'aquesta ciutat, en ús de la facultat que 'ls concedeix l'article 69 dels Estatuts pera 'l règimen y govern dels colegis d'advocats del territori de la Península, Isles Balears y Canaries, suplican á la Junta de Govern de la seva digna presidencia que se serveixi disposar la celebració d'una Junta general ordinaria pera donarhi compte, discutir y aprobar la següent

PROPOSSICIÓ:

Tenint en compte que pera la recta administració de justicia es d'estricta necessitat, segons ensenya cada dia l'experiencia, qu' en los judicis orals y per Jurats los processats, los pèrits, los testimonis y també els advocats y jurats, pugan fer ús del seu idioma nadiu, qu' es diferent del castellá per lo que 's refereix als habitants dels territoris de les Audiencias provincials de Barcelona, Corunya, Palma de Mallorca, Valencia, Alacant, Bilbao, Castelló, Girona, Lleida, Lugo, Orense Pontevedra, San Sebastián, Tarragona y Vitoria.

Tenint en compte que sense 'l coneixement de la vida social y jurídica d'un poble y del seu principal medi de relació social, l'idioma es imposible la recta aplicació de les regles del Dret en les qüestions judicials, sense que per aixó n'hi hagi prou ab lo coneixement ténich de dites regles.

Tenint en compte que les incompatibilitats ab que la lley orgánica del poder judicial per rahó de naixements, parentiu, antich llinatge en los llochs ahon deuen exercir jurisdicció los funcionarios judicials, no tenen rahó de ser, segons regoneix en l'article 118 la mateixa lley al tractar dels fills de Madrid.

L' Ilustre Colegi d'Advocats d'aquesta ciutat, acorda:

Primer: Posarse desd' aquesta hora endavant d'acort ab los demés Colegis d'Advocats de Catalunya y ab los dels territoris de les Audiencias provincials, quins habitants parlan idio-

mes diferents del castellà, axis com ab totes les corporacions, associacions y entitats que acceptin lo seu pensament y vulguin ajudar als seus propòsits p'ra lograr per tots los medis legals lo següent:

a) La reforma de la Lley d' Enjuiciament Criminal en lo sentit de regoneixe y declarar lo dret que per naturalesa tenen d' usar los seus respectius idiomes quant son processats, testimonis, pèrits, advocats y jurats en los judicis orals y per jurats, los habitants dels territoris de les Audiencies provincials de Barcelona, Corunya Palma de Mallorca, Valencia, Alacant, Bilbao, Castelló, Girona, Lleida, Lugo, Orense, Pontevedra, Sant Sebastián, Tarragona y Vitoria, de manera que no sigui necessari la intervenció d' intérprete ni la traducció privada com alguns cops se practica avuy, sino quant se tracti de llengües estrangeres.

b) Que igualment se practiqui la reforma de les lleys d' Enjuiciament y del poder judicial, en lo sentit de que hagi de formar part de les Sales de lo civil de les Audiencies territorials, per lo menos un magistrat fill de la regió en que estigui enclavada l' Audiencia.

c) Que se suprimeixin de la lley orgànica del poder judicial les incompatibilitats establertes en los arts. 117, 118, 234, y de l' adicional a l' Orgànica l' art. 29 y a la vegada s' deroguin la R. O. de 14 de Febrer de 1888 y quantes tractin de les incompatibilitats per rahó de naixement ó residència; ab lo cual tots los ciutadans d' Espanya fruheixin dels beneficis dels fills de Madrid, als quals, a tenor del article 118 de dita Lley del poder judicial, no son aplicables al tals incompatibilitats.

Segón. La junta de Govern del Ilustre Colegi queda ampliament facultada pera practicar les necessaries gestions, á fi de portar á la practica l' anterior acort, y darà compte en la sessió ordinària del any vinent, lo mateix de les gestions que en compliment d' aquest acort hagués practicat, com del resultat que obtinguin.

Axis ho esperan de V. S. á qui Deu guardi molts anys.—Barcelona 9 de Maig de 1900.

Actes de aquesta naturalesa nos omplen lo cor de goig, donchs venen á demostrar que l' veritable amor á nostre terra ha arrelat en totes las classes socials.

HUMBERT I

La trágica mort que acaba de fer lo Rey d' Italia, Humbert I, ha vingut á allargar la ja considerable llista de regicidis que s' han comés en aquesta darrera meytat de sigle.

La nova ha causat per tot Europa la més viva sensació. Lo sucesor de Victor Manuel no podia acabar ab més mala sort lo seu regnat com á monarca de la Italia unificada.

Humbert nasqué á Turin lo 14 de Mars de 1814. Los seus pares foren Victor Manuel II y Adelayda, Arxidquesa d' Austria.

Desde sos primers anys sigui iniciat pel seu pare en la vida militar y política, figurant en lo primer concepte ab lo seu germá lo príncep Amadeu, á la batalla de Custoza (24 Juny 1866). Aquell dia comandaba una divisió del exèrcit de Cialdini y va veures ab grans treballs, puig, trobantse devant de forzas imperials va haver de formar quadros ab los seus regiments pera protegir la retirada del general Durando.

Al Agost del mateix any va ser nomenat president honorari de la comissió italiana pera l' Exposició Universal de París, assistint l' any següent al bateig que va celebrar-se á Berlín d' una filla del príncep Frederich Carles, de qui era padri.

Lo mateix dia de la mort de son pare—9 de Janer de 1878—va pujar al trono ab lo nom de Humbert I.

Pero no havia acabat aquell any, que en un viatge que va fer á Nápol, va veures agredit per Passanante, rebent una lleujera ferida. Lo fet va ser molt comentat, condemnantse en 28 de Mars de 1879 al agresor, á la pena de treballs forçats perpétuos.

Duran lo regnat de Humbert I han succehit á Italia importants fets, entre 'ls que hi ha la derrota dels italians á Sanganeiti; la concessió, feta per la Cambra, dels crèdits demanats pel Govern pera l' exèrcit, l' esquadra y las líneas estratègiques; diferents conflictes originats per agitacions obreres; la dimissió (28 Febrer 1889) del ministeri Crispi y la formació (9 de Mars) d' altre gabinet presidit pel mateix.

Deu ferse remarcar lo fet de la inauguració del monumen á Giordane Bruno, celebrada sense tenir en compte lo respecte que s' mereixia la disposició del Sant Pare y del mon catòlich, que varen celebrar ab tal motiu funcions de desagravi.

En 28 d' Agost, va rebre 'l rey d' Italia á Roma una embaixada de Menelik, rey de Schos, que volia coronarse «Negus» d' Abisinia. Un mes y mitj mes tart, es á dir, al 14 d' Octubre, va notificarse á las potencias que la Italia prenia Abisinia baix lo seu protectorat, fent lo mateix lo 15 de Novembre per tot lo referent á la costa oriental d' Africa desde la frontera meridional del sultant d' Opis fins á Jub, exceptuant las terras subjectas al sultá de Zanzibar.

A la cayguda del ministeri Crispi, derrotat com es sabut en la Cambra lo 31 de Janer de 1891, va succehirla la creació de un nou ministeri presidit per Rudini y presentant un programa basat en lo manteniment de la triple aliansa y la reducció de gastos.

Los demés fets ocorreguts d' allavoras ensá, son prou funestos pera que poguém abstenirnos de relatarlos.

Ab tot, cal fer esment dels següents. La conferencia celebrada á Roma 'l 14 de Mars del mateix any, per Humbert I y 'l príncep Victor, fill del príncep Geroni Napoleón; la determinació en 24 del mateix mes, dels límits de la esfera d' interessos anglo-italíchs al E. d' Africa; los desordres obrers ocorreguts á Roma ab motiu de la festa del primer de maig; la renovació de l' aliansa ab Austria y Alemania, firmada per Humbert durant un viatge á Milán; la inauguració á Turin del

monument á Carles Manel I, inauguració á que va assistir lo rey en persona; lo Congrés de la pau, reunit á Roma pel Novembre ab assistència de representants de casi tots los Estats europeus.

Los darrers fets veritablement importants en que s' ha, ocupat la Italia, han sigut los referents á la seva pretensió de conquistar l' Abisinia, pretensió que va haverse d' abandonar després d' una estéril campanya y de grans derrotas, entre la que mereix sitarse la ocorreguda en las posiciones que tenia l' exèrcit italiá de Sonafe. Lo desastre va ser gran, haventhi 10.600 morts d' un exèrcit format per 35.000. Ademés varen quedar en poder del enemich 1.500 presoners y tota l' artilleria, composta de 84 pessas.

Per l' Abril del 97, lo rey Humbert va ser també agredit, produhintse la consegüent agitació.

Lo rey era casat ab Margarida de Saboya desde 'l 68, havent nascut d' aquest matrimoni, Victor Manel Ferran María.

Ademés era Humbert quefe del primer regiment prussia d' húsers d' Honé, número 13, propietari del d' infanteria austriaca, núm. 28; cavaller de l' ordre prussiana de l' áliga negra y de la espanyola del Toisó d' or.

LES VINTIUNA

— Ja ho sabs, Genaro, no cal que 't compris 'l rellotje que vols pera l' habitació que dorms, perque dintre de poch no 't servirà.

— ¿Pero tu creus que será veritat aixó de contar les hores com qui conta pressechs?

— Si, noy, ja está firmat lo decret.

— No es gaire cosa aixó; jo 'n firmaria molts y no se 'n compliria cap.

— Es cla; feu lloch al senyó llustrina. Lo cert es que 'l dia primer de Janer soparem á les vintiuna.

— Renoy y quina gracia qu' hem fa sentir nombrar tantes hores d' un plegat. Pero ¿y 'ls que no sabém contar més que fins á dotze que farém?

— N' apendreu.

— Está bé; pero hem sembla que les primeres nits hi haurá gresqueta; perque figurat tu que quan estarem en lo llit y sentirem que 'l sereno canta les vintitres y tres quarts, de tant de riure 'ls uns vehins despertarán als altres y aleshores s' armará la gresca H. Creume que ja hi voldria se. Y diguem: ¿cóm m' ho podria arreglar pera comensá á coneixe les hores del any que ve?

— Mira, pera comensarte á practica, agafa una paella de les més grans, hi fas enganxá una tapadora de llauna al costat, que sigui de igual tamanyo, y 't resulten dos esferes, una de blanca y una de negra: la blanca figura 'l dia, y la negra la nit.

— ¿Y aixís sabré quin' hora es?

— Tu dirás; ¿que no veus que si han de pintá les hores? A la tapadora hi pintes les hores del dia y á la paella les de la nit.

— Mira, deixemo corre porque ja soch massa gran per' apendre tot' aquesta teneduria de llibres.

— Si es la cosa més sencilla y més...

— Donchs noy protesto. Y diguem: ¿De quina carbassa ha sortit aquesta novetat tan grossa?

— Aixó ho han fet entre 'ls sabis y 'ls polítichs: los primés hò han pensat y proposat y 'ls segons ho han decretat y 'l dia primer de Janer del any que ve comensará á rodar lo rellotje de 24 hores.

— Está bé; ¿no 'n teniem prou de cástich aguantán les *caricies* d' aquets polítichs pels carrés, que fins se 'ns posen dintre de casa en forma de rellotje? Donchs mira Silvestre, jo no hem veig ab prou valor pera fer creure á la Quima totes aquestes *camándules*. — Noya, diré jo á la meva part contraria, després de dinar, vaig á dormir un' estoneta y cridam á les tretze. — Ella que no pot sentir nombrar semejan't número porque li té una gran aprensió, estich segur que no m' escoltará y jo passaré dormin les hores del nou *mariano*, y, es clar, ja li pots contar mitj jornal de festa pel capritxo de posá 'l número 13 á la redola del rellotje. No, noy, repeteixo que no hi estich cónforme. ¿Sabs que penso, y casi m' hi jugaria 'ls anys qu' hem sobren?

— Que penses, veam.

— Que tot aquest desgavell més que pels sabis y 'ls polítichs está fet pels rellotjés. Si, si, no hi tinch cap dupte, demá treuré al noy de filadó y 'l poso á una rellotjeria, porque es un ofici que promet, al fi y al cap en molt poch dies n' apendrà, porque tot es qüestió de rodes.

— Casi hem fas riure, Genaro. Sempre serás lo mateix. Creume á mi, procura anar de cara 'l progrés, y si vols ensajarte pera coneixe lo rellotje nou, procura fer aixó de la paella y la tapadora.

— T' agraeixo la teva bona intenció, pero noy, aquets trastos de cunya los destino á coses de més profit: á sofreixi 'l bacallá y á tapá les perdius d' escorxadó. Apa, ves y feste retratá.

E. Cantero y Hernandez.

Tortosa, Agost de 1900.

GARBELLADURES

L' jexl-pollo d' Antequera te anunciat un altre discurs.

¡Malament! Ja s' hem tornarà á remourer l' estómach.

Perque de segur que será un' altra purga de les fortes.

Ell mateix ho diu!

¡Interrogat sobre 'l que diria, ha respost; «¡que se jo! Lo que *salga*: pero pueden creer que *saldrán cosas de sustancia*.»

Prou, prou; les poguesen agafar los pagesos de l' horta..... ¡quines eols!

Al Setembre 's botará al aygua lo casco del crehuer «Catalunya».

Quins treballs se comensaren l' any 1890.

¡Deu anys!

¿Y que son deu anys?

No res; comparats ab l' eternitat, un grá de mil.

¡Gracies á Deu que 's comensa á treballar depressal

A Zaragoza 's prepara un concurs de premis á la virtut.

Ja se qui 'ls guanyará tots: LO POBLE ESPANYOL.

¡Mes virtut que la que te aquet pobrissó aguantant als conservadors..... ni Job!

Al obrirse les Corts, en Romero 's declararà republicá.

¡Bona plepa 'ls caurá sobre!

Y aixó que fa vuyt dies que ell mateix s' alababa sa cónsequencia política.

Per 'xo, d' aquí á llavors, potser se repensará.

Y 's quedarà monárquich.

Perque la familia política, per un feix d' aufals, son capasos de cualsevol cosa.

¡Y fan mofa de nosaltres!

Al ex-governador de Madrid, senyor Liniers, l' han fet compte de Liniers.

Jo, sense que ningú, ni 'n Silvela me 'n fasse, de casa meva no soch compte, que soch rey.

La Correspondencia diu que si 'n Sagasta ha de esperar lo poder, quan lo poble li demane, pot sentarse.

Y esperar.

Perque 'l poble ja 'l coneix al Sagasta.

Tan com al Silvela.

Y com tots los polítichs sentralistes.

Dels que sap que no 'n pot esperar res.

De bó, s' enten.

Pi To.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge dia, 5, Ntra. Sra. de las Neus. — Dilluns, 6, La Transfiguració de Nostre S. J. C. — Dimars, 7, San Gayetá. — Dimecres, 8, San Ciriach. — Dijous, 9, San Romá, soldat. — Divendres, 10, (*Abans †*) San Llorens. — Dissapte, 11, San Tiburci.

NOTICIES

Tenim lo sentiment de manifestar á nostres lectors que 'l senyor Millet, director del *Orfeo Catalá*, 'ns ha endressat una carta dihentmos que li es impossible vindre á Tortosa durant les festes de Ntra. Sra. de la Cinta; puig apart dels compromisos que té pera n' aquella fetxa, la junta del *Orfeo* ha acordat no fer cap excursió fins que torni de Paris, ja qu' aquella valenta munió de cantors té 'l desitj de prepararse degudament abans d' anar á la Capital francesa.

Ho sentim moltíssim y farém quelcom pera que al retorn puga l' *Orfeo* fer sentir sa veu á nostra ciutat.

S' ha enviat á Valencia lo boceto qu' ha de servir de capsalera als cartells de les festes de nostra Patrona.

Lo senyor Serveto ha estat molt encertat en la composició que no pot esser més fantástica: Al angul dret superior s' hi veu l' escut oficial de Tortosa, damunt d' una glassa vermella qu' arpleguen un grupo d' angelets ab l' objecte de que 's vegi la

vista panorámica de nostra ciutat. la qual se destaca airosa al fondo del quadro que te com á primer terme lo riu Ebre.

L' efecte que produheix es molt simpatic y digne d' alabansa. Si la reproducció litogrífica á varies tintes respón á la dolsor del original lo cartell resultarà una obra verament artística.

Comuniquen del Perelló, que pot donarse per perduda en algunes partides, la cullita del vi del present any, á consecuencia del «mildew» que ha invadit les vinyes, d' un modo lamentable.

La causa d' aquest grave perjudici, s' atribueix á les frequents humitats que allí han regnat part del any, y sobre tot á haver sulfatat massa tart les vinyes, per lo cual no causa l' operació lo desitjat resultat, en l' extirpació del dolent insecte.

Prenguin d' aixó nota los vitiicultors, pera evitar, en quant cápiga, los perjudicis que ocasiona lo retard, del sulfat, y altres cuydados aconsellats per l' experiencia.

La inclita Companyia de Jesús, celebrá ab tofa brillantor y fastuositat, la festa de San Ignasi, resultant un acte solemne y commovedor. Pel matí á les sis y mitja oferiren sa Primera Missa vuyt Reverents Pares de la Companyia.

Ab l' assistencia del senyor Bisbe y d' una nombrosa gernació de fidels qu' omplien lo temple de gom á gom, escomensá á las nou y mitja l' ofici solemne, essent celebrant nostre distingit amich lo molt Ilustre D. Ramón Tedó, Canonge y Secretari de Cambra d' aquest Bisbat, á qui assistiren los Reverents PP. Fernandez y Colom.

La Capella de la Companyia y la que dirigeix lo Mestre Capella d' aquesta Santa Seu D. Eduart Torres, interpretá admirablement la magistral Missa del Mestre Perosi, després de la qual va cantarse ab tota solemnitat l' inspirada *Marxa de San Ignasi*.

Després dels cults de la tarde acabá la festa ab l' adoració de la Reliquia del San Patriarca.

Lo senyor Alcalde ens ha enviat dos exemplars del Cartell dels *Jochs Florals*, quin text coneixen ja nostres lectors.

Com adició hi figuren los dos premis següents:

«Relación histórica de las heroínas del Orden del hacha de esta ciudad». — Un objecte d' art, ofrena del senyor Marqués de Bellet.

«Al que mejor ensalce, en prosa ó en verso, á Ntra. Sra. de la Cinta, como Protectora y Patrona de Tortosa». — Un exemplar del *Quijote*, donatiu del M. Iltre. don Tiburci Povill, Dean d' aquesta Santa Seu.

Ab aquesta adició resulten vint, y quatre premis.

Segons ens diuhen de San Carlos de la Rápita, segueixen ab molt bona marxa las plantacions d' arrós de aquella partida y d' altres pobles limitrofes, per lo cual están molt satisfets los propietaris arrossers devant la bona perspectiva d' una gran cullita d' arrós pera 'l present any.

Pera avuy está anunciada la aparició del periódich catalanista «*Lo Camp de Tarragona*».